Τά διαδοχικά «σχέδια» τοῦ ΝΑΤΟ ἀπολήγουν σέ συρρίκνωση τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου στό Αἰγαίο

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ, 13 Μαρτίου.

Η ΠΟΡΕΙΑ τῶν διαπραγματεύσεων γιά τήν ἐπανένταξη τῆς Ἑλλάδας στό στρατιωτικό σκέλος τοῦ ΝΑΤΟ ἔχει καλυφθεῖ ἀπό ἀπόλυτη μυστικότητα καί ἀπό τήν ἑλληνική καί ἀπό τήν πλευρά τῆς συμμαχίας. Ἀπό τήν πρώτη στιγμή πού ἄρχισαν οἱ συζητήσεις μεταξύ τῆς ἑλληνικῆς κυβέρνησης καί τοῦ ἀνώτατου στρατηγείου τοῦ ΝΑΤΟ γιά τή σύναψη συμφωνίας πού θά καθόριζε τόν τρόπο πού ἡ Ἑλλάδα θά ἐπέστρεφε στήν ἑνιαία στρατιωτική δομή τοῦ ΝΑΤΟ τίποτε δέν ἀνακοινώθηκε ἐπίσημα γιά τούς ὅρους πού θά ἔπρεπε νά δεχθεῖ ἡ Ἑλλάδα γιά νά γίνει δυνατή ἡ ἐπιστροφή της στήν Ἀτλαντική Συμμαχία.

Ὁ πρωθυπουργός κ. Κ. Καραμανλής, στήν ἐπιστολή μέ τήν ὁποία διακοίνωσε στίς 28 Αὐγούστου 1974 τήν ἀπόφασή του νά ἀποχωρήσει ἀπό τό στρατιωτικό ΝΑΤΟ ἀλλά νά παραμείνει μέλος τῆς συμμαχίας «εἶχε γράψει ὅτι: ἡ ἑλληνική ἐθνική κυριαρχία... ἦταν περιορισμένη ἐξ αἰτίας τῆς συμμετοχῆς τῆς Ἑλλάδας στό ΝΑΤΟ καί σάν συνέπεια τῆς παρουσίας σέ ἑλληνικό ἔδαφος ξένων στρατιωτικῶν ἐγκαταστάσεων καί διευκολύνσεων...». (βλέπε «Τό Βῆμα» 28.8.79). Τήν ἴδια περίοδο, ὁ Ἕλληνας πρωθυπουργός διαβεβαίωνε τόν ἑλληνικό λαό ὅτι «... ἡ ἀποχώρησή μας ἀπό τό στρατιωτικό σκέλος τοῦ ΝΑΤΟ εἶναι ὁριστική καί ἀμετάκλητη».

Τοῦ **ΓΙΑΝΝΗ ΡΟΥΜΠΑΤΗ**

Μέσα στή Συμμαχία, ἡ ἀπόφαση τῆς ἑλληνικῆς κυβέρνησης δημιούργησε διάφορες ἀντιδράσεις. Ἀπό τίς διάφορες ἀπόψεις πού διατυπώθηκαν γιά τήν ἀντίδραση τοῦ ΝΑΤΟ στήν ἑλληνική ἀποχώρηση, ἐπικράτησε τελικά ἡ ἀμερικανική. Σύμφωνα μέ αὐτή, ἡ πρωτοβουλία γιά τήν ἐπιστροφή θά ἔπρεπε νά ὀφειλεῖ στούς Ἕλληνες. Παρ' ὅλους τούς ἐνδοιασμούς τοῦ κ. Καραμανλή γιά τόν περιορισμό τῆς ἑλληνικῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας ἀπό τή συμμετοχή τῆς Ἑλλάδας στό ΝΑΤΟ καί παρ' ὅλες τίς διαβεβαιώσεις του ὅτι ἡ ἀποχώρηση ἦταν ὁριστική καί ἀμετάκλητη, ἡ ἑλληνική κυβέρνηση ζήτησε νά ἐπιστρέψει στό ΝΑΤΟ δεκαπέντε μῆνες μετά τή δεύτερη εἰσβολή τῶν Τούρκων στήν Κύπρο.

Σύμφωνα μέ τήν ἑλληνική ἄποψη, ἡ ἐπιστροφή θά ἔπρεπε νά γίνει μέ γνώμονα τό νορβηγικό πρότυπο. Δηλαδή, ὅλες οἱ ἑλληνικές στρατιωτικές δυνάμεις θά βρίσκονταν κάτω ἀπό ἐθνικό ἔλεγχο σέ καιρό εἰρήνης καί σταδιακά θά περνοῦσαν σέ συμμαχικό ἔλεγχο ἀνάλογα μέ τούς κινδύνους πού θά ἀντιμετώπιζε τό ΝΑΤΟ σέ περίπτωση σύρραξης. Τό ΝΑΤΟ ὅμως δέν βιάστηκε νά υἱοθετήσει τίς ἑλληνικές θέσεις. Τρία σχεδόν χρόνια πέρασαν πρίν τό καλοκαίρι τοῦ 1978 πού τελικά ἐπῆλθε ἡ συμφωνία Χαίηγκ - Ντάβου.

ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ

Δύο ἦταν τά κύρια χαρακτηριστικά τῆς συμφωνίας αὐτῆς:

● Πρῶτο, ἡ συμφωνία δέν εἶχε τελικό χαρακτήρα. Σύμφωνα μέ τή νατοϊκή ἄποψη, ἡ συμφωνία πρόσφερε ἕνα ἐφαρμόσιμο πλαίσιο γιά τήν ἐπιστροφή τῆς Ἑλλάδας στήν ἑνιαία στρατιωτική δομή τοῦ ΝΑΤΟ κάτω ἀπό προσωρινές στρατιωτικές ρυθμίσεις, μέχρι τή στιγμή πού θά ἐπιλυθοῦν ὁριστικά τά ὑπόλοιπα πολιτικά θέματα». (Βλέπε «Τό Βῆμα τῆς Κυριακῆς» 10.2.78).

● Δεύτερο, ἡ Ἑλλάδα δέχθηκε τήν ἐπανένταξη κάτω ἀπό ὅρους πού ὄχι μόνο ἀποκαθιστοῦσαν ἀλλά βελτίωναν γιά τό ΝΑΤΟ τό προηγούμενο «καθεστώς πραγμάτων», δηλαδή τήν κατάσταση πού ἐπικρατοῦσε πρίν τήν ἀποχώρηση τῆς Ἑλλάδας ἀπό τό ΝΑΤΟ τόν Αὔγουστο τοῦ 1974. Ἐπί πλέον, τό νορβηγικό πρότυπο εἶχε ἐγκαταλειφθεῖ ἀφοῦ ἕνα μέρος ἀπό τίς ἑλληνικές στρατιωτικές δυνάμεις θά βρισκόταν, γιά ἐπιχειρησιακούς σκοπούς, κάτω ἀπό τίς διαταγές τοῦ ἀνώτατου ἀρχηγοῦ τῶν δυνάμεων τοῦ ΝΑΤΟ ἀκόμη καί σέ περίοδο εἰρήνης.

Ἡ συμφωνία Χαίηγκ - Ντάβου περιεῖχε ἀκόμα μιά βασική ἑλληνική ὑποχώρηση πού ἔμελλε νά παίξει σημαντικό ρόλο στά ἑπόμενα δύο χρόνια. Ἡ Ἑλλάδα δέχθηκε ὅτι ἡ πιθανή ἐπανένταξή της στό ΝΑΤΟ δέν δημιουργοῦσε προηγούμενο γιά τόν καθορισμό τῶν ἐναερίων ὁρίων ἀεράμυνας στό Αἰγαίο. Ἡ ἑλληνική κυβέρνηση δέχθηκε τόν Ἰούλιο τοῦ 1978 νά «συζητήσει» τόν καθορισμό τῶν ὁρίων αὐτῶν στό μέλλον.

Τό διεθνές στρατιωτικό ἐπιτελεῖο τοῦ ΝΑΤΟ (IMS) ἔδωσε τόν Αὔγουστο τοῦ 1978 τήν ὁμόφωνη συγκατάθεσή του στή συμφωνία. Ἡ στρατιωτική ἐπιτροπή τῆς συμμαχίας, σέ μιά πρώτη ἐκτίμηση τῆς συμφωνίας, ἀποφάνθηκε ὅτι αὐτή ἀποτελοῦσε ἕνα θετικό βῆμα. Ὁ Τοῦρκος ἀντιπρόσωπος διατύπωσε ὁρισμένες ἐπιφυλάξεις καί ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Λουξεμβούργου ἔκανε μερικές ἐρωτήσεις, ἀλλά τελικά τό πόρισμα τῆς ἐπιτροπῆς γιά τή συμφωνία ἐκδόθηκε χωρίς καμιά διαφωνία. Μερικές μέρες ἀργότερα, σέ μιά δεύτερη συνεδρίαση τῆς ἐπιτροπῆς ἔγινε μιά πιό διεξοδική ἐκτίμηση τῆς συμφωνίας. Ὅλες οἱ χῶρες δέχθηκαν ὅτι ἡ συμφωνία ἦταν θετική. Ἡ Τουρκία ὅμως διαφώνησε. Τό νέο πόρισμα πού ἐκδόθηκε ἀπό τή στρατιωτική ἐπιτροπή περιεῖχε καί τή γνώμη τῆς μειοψηφίας, δηλαδή τῆς Τουρκίας.

Ὁ Τοῦρκος ἀντιπρόσωπος στήν ἐπιτροπή αὐτή ἀνακοίνωσε ὅτι γιά νά δώσει ἡ Τουρκία τή συγκατάθεσή της στήν ἐπανένταξη τῆς Ἑλλάδας θά ἔπρεπε νά δημιουργηθεῖ πρῶτα ἕνα νέο καθεστώς γιά τή συμμαχική συλλογική ἄμυνα τοῦ ἐναέριου χώρου στό Αἰγαίο. Ἐπί πλέον, ἡ Τουρκία ἀπαίτησε ἡ Ἑλλάδα νά δεχθεῖ τήν ἐπανάληψη τῶν τομέων ὑπευθυνότητας καί τήν υἱοθέτηση τῆς ἀντίληψης τῶν δυνάμεων ἐπιχειρήσεων, γιά τή ναυτική ἄμυνα τοῦ Αἰγαίου. Ἡ τουρκική ἄποψη στό σημεῖο αὐτό ἐνισχυόταν ἀπό τό γεγονός ὅτι τόν Μάιο τοῦ 1977 οἱ ὑπουργοί Ἄμυνας τῶν χωρῶν - μελῶν τοῦ ΝΑΤΟ εἶχαν συμφωνήσει μέ τήν ἄποψη ὅτι ἡ δημιουργία δυνάμεων ἐπιχειρήσεων ἀποτελεῖ τήν πιό ἀποτελεσματική λύση γιά τή συμμαχική ἄμυνα στήν περιοχή τῆς Μεσογείου καί τοῦ Αἰγαίου. Ἔτσι, ἀπό τόν Ὀκτώβριο τοῦ 1978 δημιουργήθηκαν νέα προβλήματα γιά τήν ἐπανένταξη τῆς Ἑλλάδας στό ΝΑΤΟ ἀπό τήν τουρκική ἀδιαλλαξία ἀλλά καί ἀπό τήν ἑλληνική προθυμία νά ὑπάρξει συζήτηση γιά τόν καθορισμό τῶν ὁρίων ἀεράμυνας τοῦ Αἰγαίου.

Ἡ βασική ἀρχή πού καθορίζει τίς τουρκικές θέσεις γύρω ἀπό τή διευθέτηση τῶν ὁρίων διοίκησης καί ἐλέγχου στό Αἰγαίο περιλαμβάνεται στήν ἀκόλουθη πρόταση: «Τά νέα ὅρια διοίκησης ἤ καθόλου ὅρια». Ἀπό τόν Ὀκτώβριο τοῦ 1978 καί μετά, ἡ ἀρχή αὐτή υἱοθετήθηκε ἀπόλυτα καί ἀπό τή Συμμαχία καθώς ἐπίσης καί τό βασικό παράγοντα μέσα στό ΝΑΤΟ, τίς Ἡνωμένες Πολιτεῖες.

Ἡ Συμμαχία καί οἱ Ἡνωμένες Πολιτεῖες δέν εἶχαν λόγους τόν Ὀκτώβριο τοῦ 1978 νά πιέσουν τήν Τουρκία νά γίνει πιό διαλλακτική. Τόν Αὔγουστο καί τό Σεπτέμβριο τῆς ἴδιας χρονιᾶς ἡ ἀμερικανική Βουλή καί Γερουσία εἶχαν ἄρει τό «ἐμπάργκο» ὅπλων σέ βάρος τῆς Τουρκίας, μόνο μέ μιά χλιαρή καί καθυστερημένη ἑλληνική ἀντίδραση. Πιό σημαντικό ὅμως, στίς ἀρχές Ὀκτωβρίου, μιά ἔκθεση τῆς ΣΙΑ γιά τήν Ἑλλάδα καί Τουρκία συμπέρανε ὅτι «ἡ κυβέρνηση Καραμανλή ἔχει ταχθεῖ τόσο φανερά καί τόσο ἀνεπιφύλακτα στό πλευρό τῆς Δύσης ὥστε ἔχει κεκτημένο πολιτικό συμφέρον νά μειώσει τή σημασία τῶν διαφορῶν στίς διαπραγματεύσεις μέ τίς Ἡνωμένες Πολιτεῖες καί τή Συμμαχία».

Στήν ἴδια ἔκθεση τονιζόταν ὅτι ἄν ὑπάρξουν προβλήματα γιά τούς Ἀμερικανούς στήν περιοχή τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου μετά τήν ἄρση «τοῦ ἐμπάργκο», αὐτά θά προέρχονταν ἀπό τήν Τουρκία καί ὄχι ἀπό τήν Ἑλλάδα.

Στίς δύο Μαρτίου 1979 ἔγινε μιά νέα συνάντηση μεταξύ τῶν στρατηγῶν Χαίηγκ καί Ντάβου. Ἡ ἑλληνική πλευρά ἔκανε ὑποχωρήσεις ἐλπίζοντας ὅτι αὐτό θά ὁδηγοῦσε σέ κάποια τουρκική διαλλακτικότητα. Συγκεκριμένα, ἡ ἑλληνική κυβέρνηση ἀνακοίνωσε στό ΝΑΤΟ ὅτι δέχεται νά μειώσει τόν ἐθνικό ἐναέριο χῶρο γιά τούς στρατιωτικούς σκοπούς τοῦ ΝΑΤΟ ἀπό δέκα σέ ἕξι ναυτικά μίλια. Ὁ στρατηγός Χαίηγκ συναντήθηκε στήν Ἄγκυρα στίς δώδεκα Μαρτίου μέ τόν Τοῦρκο στρατηγό Ἐβρέν καί τοῦ ἀνακοίνωσε τή νέα ἑλληνική ὑποχώρηση. Ἡ Τουρκία ὅμως ἐπέμενε ὅτι γιά νά θεωρήσει τήν ἑλληνική ὑποχώρηση σάν ἐπίσημη θά ἔπρεπε νά συμπεριληφθεῖ σέ μιά νέα συμφωνία διαφορετική ἀπό ἐκείνη τοῦ Ἰουλίου 1978.

Η ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΣΤΗ ΒΕΡΟΝΑ

Στή μυστική συνάντηση Χαίηγκ - Ντάβου πού ἔγινε στίς 6 Μαΐου στό ἀεροδρόμιο τῆς Βερόνας τῆς Ἰταλίας μέσα στό προσωπικό ἀεροπλάνο τοῦ στρατηγοῦ Χαίηγκ, ὁ ἀρχηγός τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τοῦ ΝΑΤΟ στήν Εὐρώπη ἔδωσε στό στρατηγό Ντάβο τίς νέες προτάσεις γιά τήν ἐπανένταξη. Οἱ προτάσεις αὐτές υἱοθετοῦσαν ἀνεπιφύλακτα τίς τουρκικές ἀπόψεις γιά συνολική ἐπαναδιαπραγμάτευση τῶν ζωνῶν εὐθύνης στό Αἰγαίο. (Βλέπε «Τό Βῆμα τῆς Κυριακῆς» 20.5.79). Μέ τίς προτάσεις αὐτές, τό ΝΑΤΟ ἀποδεχόταν τήν ἀκύρωση ὅλων ὅσων ἴσχυαν ἀπό πλευρᾶς στρατιωτικοῦ ἐλέγχου στό Αἰγαίο πρίν τόν Αὔγουστο τοῦ 1974.

Τό σχέδιο τῆς Βερόνας υἱοθετοῦσε τίς δύο βασικές ἐπιδιώξεις τῶν Τούρκων. Δηλαδή:

★ Τή δημιουργία νέων ὁρίων διοίκησης καί ἐλέγχου γιά τήν ἀεράμυνα στό Αἰγαίο καί

★ Τή δημιουργία δυνάμεων ἐπιχειρήσεων (task forces) γιά τή ναυτική ἄμυνα τοῦ Αἰγαίου.

Ἐπιπλέον, μέ τίς προτάσεις ἐπισημοποιοῦνταν ἡ μείωση τοῦ ἐθνικοῦ ἑλληνικοῦ ἐναερίου χώρου σέ ἕξι μίλια γιά τούς στρατιωτικούς σκοπούς τοῦ ΝΑΤΟ καί ἡ αὔξηση τῆς τουρκικῆς ἐπιρροῆς στό Αἰγαίο.

Τό σχέδιο αὐτό δημιούργησε ἀντιδράσεις ἀπό τήν πλευρά τῆς ἑλληνικῆς κυβέρνησης, ἡ ὁποία τελικά τό ἀπέρριψε. Ὁ στρατηγός Χαίηγκ ὅμως, σέ συνεργασία μέ τό ναύαρχο Σήαρ, διοικητή τῶν συμμαχικῶν δυνάμεων στό στρατηγεῖο τῆς Νεάπολης, ἑτοίμασε ἕνα «νέο» σχέδιο. Στίς 29 Μαΐου τό ΝΑΤΟ ὑπέβαλε τό σχέδιο αὐτό στήν ἑλληνική κυβέρνηση.

ΠΩΣ ΑΛΛΑΞΕ ΤΟ «ΣΧΕΔΙΟ»

Τό σχέδιο ἦταν ἁπλῶς μιά παραλλαγή το «ὑσχεδίου τῆς Βερόνας» καί δέν περιεῖχε καμιά βελτίωση στούς ὅρους μέ τούς ὁποίους ἡ Ἑλλάδα θά μποροῦσε νά ἐπιστρέψει στό ΝΑΤΟ. Οἱ προσφάτερες «βελτιώσεις» εἶχαν γίνει στή φραστική διατύπωση τῶν ὅρων. Τό σχέδιο δημιουργοῦσε ἕνα εἰδικό καθεστώς στό Αἰγαίο γιατί πρότεινε νέες διευθετήσεις γιά τήν ἀνταλλαγή πληροφοριῶν (cross - tell). Συγκεκριμένα, ἡ παράγραφος 3Α πρότεινε τή δημιουργία μιᾶς νέας ζώνης ἀνταλλαγῆς πληροφοριῶν πού θά περιελάμβανε ὅλο τόν ἐθνικό καί διεθνή ἐναέριο χῶρο πού περικλείεται ἀπό τίς ἀνατολικές καί βόρειες ἀκτές τῆς ἠπειρωτικῆς Ἑλλάδας καί ἀπό τίς βόρειες καί δυτικές ἀκτές τῆς ἠπειρωτικῆς Τουρκίας στό Αἰγαίο καί ὡς τά ὅρια τά ὁποῖα φθάνουν τά ραντάρ τοῦ ΝΑΤΟ πρός τό νότο. Μέσα σ' αὐτή τή ζώνη ἡ ἀνταλλαγή πληροφοριῶν μεταξύ τῆς Ἑλλάδας καί τῆς Τουρκίας θά ἦταν «πλήρης καί χωρίς περιορισμούς». Δηλαδή, ἡ Ἑλλάδα θά ἔπρεπε νά εἰδοποιεῖ τήν Τουρκία γιά τίς κινήσεις ἀεροσκαφῶν ἀκόμη καί στόν ἐθνικό ἑλληνικό ἐναέριο χῶρο πού θά περιλαμβανόταν ἀπό τή νέα αὐτή ζώνη.

Ἐπί πλέον, οἱ νέες προτάσεις ἀναφέρονταν μόνο στό σύστημα ραντάρ τοῦ ΝΑΤΟ (nadge Intergrated network) τό ὁποῖο σήμαινε ὅτι τά ἐθνικά ἑλληνικά ραντάρ δέν θά ἔπαιζαν κανένα ρόλο στή συμμαχική ἄμυνα τοῦ Αἰγαίου.

Ἡ παράγραφος 3Γ τοῦ σχεδίου δημιουργοῦσε ἕνα νέο κέντρο ἀεροπορικῶν ἐπιχειρήσεων (ABAOC) τό ὁποῖο θά εἶχε διοικητές τρίτων χωρῶν. Αὐτοί θά ἀποφάσιζαν γιά τήν ἄμυνα τοῦ ἐθνικοῦ καί τοῦ διεθνοῦς χώρου πού βρίσκεται στή νέα ζώνη πού δημιουργοῦνταν.

Ἡ παράγραφος 5 τοῦ σχεδίου ἔλεγε ὅτι ὁ προγραμματισμός, ἡ ἄσκηση, ἡ διοίκηση καί ὁ ἔλεγχος καί ὁ τρόπος ἐπιχειρήσεων τῶν συμμαχικῶν ναυτικῶν δυνάμεων στό Αἰγαίο θά ἀποφασιζόταν ἀπό τόν ἀρχηγό τοῦ νατοϊκοῦ στρατηγείου στή Νεάπολη, ὁ ὁποῖος θά ἀποφάσιζε παίρνοντας ὑπόψη τίς ἐπιχειρησιακές ἀνάγκες καί ἐνδιαφέροντα τῶν δυνάμεων τῆς Τουρκίας καί τῆς Ἑλλάδας. Ἔτσι, καί ἡ «βελτιωμένη» παραλλαγή τοῦ σχεδίου τῆς Βερόνας υἱοθετοῦσε τίς δυό βασικές τουρκικές ἐπιδιώξεις στό Αἰγαίο:

★ Νέα ὅρια διοίκησης καί ἐλέγχου γιά τήν ἀεράμυνα, καί

★ Ἐφαρμογή τῆς ἀντίληψης τῶν δυνάμεων ἐπιχειρήσεων γιά τή ναυτική ἄμυνα στό Αἰγαίο.

Ἀπό τή «συμφωνία Ντάβου — Χαίηγκ» στό «σχέδιο τῆς Βερόνας», ἀπό τό δεύτερο «σχέδιο Χαίηγκ» στήν ἐπιστολή πρός τόν ἀρχηγό Γ.Ε.ΕΘ.Α. καί ἀπό τήν ἐπίσκεψη τῶν «ἐμπειρογνωμόνων» στό «σχέδιο Ρότζερς», ὁ βασικός προσανατολισμός τοῦ ΝΑΤΟ ἀπέναντι στήν Ἑλλάδα παρέμεινε ὁ ἴδιος.

ΟΙ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΤΟΥ ΧΑΙΗΓΚ

Στίς 30 Μαΐου 1979, ὁ Χαίηγκ ἔστειλε στό στρατηγό Ντάβο μιά ἐπιστολή πού περιλαμβάνει καί τήν ἀκόλουθη παράγραφο πού ἀποτελεῖ μιά ἀποκαλυπτική ἐκτίμηση τοῦ «βελτιωμένου» σχεδίου:

«Μετά ἀπό πολλή σκέψη καί πολλές ὧρες μελέτης ἀπό τόν ναύαρχο Σήαρ, ἐμένα καί τό ἐπιτελεῖο μας, καταλήξαμε στό συμπέρασμα ὅτι ἡ πρόταση αὐτή εἶναι ταυτόχρονα λογική καί δίκαια σάν μιά προσωρινή λύση. Ἀναμφισβήτητα, ἡ πρόταση δέν δίνει σέ ὅλους τούς ἐνδιαφερομένους ὅλα αὐτά πού θά ἤθελαν νά πετύχουν. Εἶναι σαφές ὅτι ἡ πρόταση αὐτή (γιά τήν ἐπανένταξη) δέν ἀσχολεῖται εὐθέως μέ τό θέμα τῶν ὁρίων (διοίκησης καί ἐλέγχου), οὔτε ὅμως ἀμφισβητεῖ εὐθέως τά ὅρια αὐτά. Ἀκριβέστερα, ὁ τρόπος προσέγγισης τοῦ προβλήματος ἐδῶ εἶναι νά ἀποφύγουμε νά ἔχουμε τήν τελική διευθέτηση αὐτοῦ τοῦ περίπλοκου ζητήματος σάν προϋπόθεση γιά τήν ἄμεση ἐπιστροφή τῆς Ἑλλάδας στήν ἑνιαία στρατιωτική δομή (τοῦ ΝΑΤΟ)».

Ὁ Χαίηγκ ὑπογράμμισε στήν ἐπιστολή του ὅτι ἐάν ἡ Ἑλλάδα εἶναι διατεθειμένη νά δεχθεῖ τίς ἐπεξηγήσεις, «ἐμεῖς (σημείωση: δηλαδή τό ΝΑΤΟ) θά πιέσουμε τό στρατηγό Ἐβρέν γιά μιά εὐνοϊκή ἀπάντηση καί ἀπό τήν τουρκική πλευρά».

Τά δύο σχέδια πού ὑπέβαλε ὁ Χαίηγκ τόν Μάιο τοῦ 1979 γιά τήν ἐπανένταξη τῆς Ἑλλάδας στό ΝΑΤΟ φαίνεται ὅτι δημιούργησαν βασικές ἀνησυχίες στήν ἑλληνική κυβέρνηση γιά τήν περαιτέρω πορεία τῶν διαπραγματεύσεων μέ τό ΝΑΤΟ. Στά μέσα Ἰουνίου 1979, μέ ἐπιστολή του στόν Χαίηγκ, ὁ στρατηγός Ντάβος ζήτησε νά σταλοῦν στήν Ἑλλάδα ἐμπειρογνώμονες ἀπό τά ἀρχηγεῖα τοῦ ΝΑΤΟ στό Βέλγιο καί τήν Ἰταλία ὥστε νά διευκρινισθοῦν μιά σειρά ἀπό ἑλληνικά ἐρωτήματα.

Στίς 27 Ἰουνίου ὁ στρατηγός Χαίηγκ ἔστειλε στό στρατηγό Ντάβο μιά μακροσκελή ἀπάντηση πού ἀποτελεῖται ἀπό πέντε πυκνογραμμένες σελίδες. Δυό μέρες ἀργότερα, ὁ Χαίηγκ παρέδωσε τά καθήκοντά του στό νέο ἀρχηγό τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων στήν Εὐρώπη Ἀμερικανό στρατηγό Μπέρναρντ Ρότζερς.

«Πρέπει νά συμφωνήσω μαζί σας», ἔγραψε ὁ Χαίηγκ στόν στρατηγό Ντάβο, «ὅτι θά ἦταν πολύ χρήσιμο νά στείλω ἐμπειρογνώμονες... στήν Ἀθήνα νά δώσουν διευκρινίσεις στίς ἀνησυχίες πού ἐκφράσατε στήν ἐπιστολή σας τῆς 15 Ἰουνίου 1979. Ὁ συνταγματάρχης Παπατζώρτζ ἀπό τό ἐπιτελεῖο μου καί ὁ πλοίαρχος Μπέρντ ἀπό τό ἐπιτελεῖο τοῦ ναυάρχου Σήαρ, πού τούς ἔχετε γνωρίσει, θά εἶναι διαθέσιμοι νά συναντηθοῦν μέ τό ἐπιτελεῖο σας ὁποτε ἐσεῖς θελήσετε καί σέ ὁποιοδήποτε μέρος ἐπιθυμεῖτε».

Ἀναφερόμενος στό σχέδιο γιά τήν ἐπανένταξη, ὁ Χαίηγκ ἔγραφε στόν Ἕλληνα στρατηγό ὅτι «αὐτό ἐνῶ ἴσως δέν ἀποτελεῖ μιά ἰδεώδη τελική λύση... προσφέρει μιά ἐπεξεργάσιμη καί δίκαια προσωρινή στρατιωτική ρύθμιση πού θά ἐπιτρέψει τήν ἄμεση ἐπιστροφή τῆς Ἑλλάδας στήν ἑνιαία στρατιωτική δομή τοῦ ΝΑΤΟ. Δέν πρέπει νά προκύψουν ὑπερβολικές δυσκολίες στήν ὑλοποίηση τῶν προτάσεων αὐτῶν».

Η ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ ΙΟΥΝΙΟΥ

Σύμφωνα μέ ἀμερικανικές στρατιωτικές πηγές στήν Οὐάσιγκτον, ὁ στρατηγός Ντάβος συναντήθηκε στίς 29 Ἰουνίου μέ τόν Χαίηγκ μετά τήν τελετή στήν ὁποία ὁ Ρότζερς ἀνέλαβε τά καθήκοντά του σάν ἀρχηγός τῶν δυνάμεων τοῦ ΝΑΤΟ. Ἀπό τό στρατιωτικό ἀμερικανικό μνημόνιο στό ὁποῖο ἀναφέρθηκαν οἱ πηγές αὐτές προκύπτει ὅτι ὁ Χαίηγκ ἐπέμενε οἱ διαπραγματεύσεις γιά τήν ἐπανένταξη νά συνεχιστοῦν σέ στρατιωτικό ἐπίπεδο καί νά μήν προχωρήσουν σέ πολιτικό. Ὁ Χαίηγκ ἐπανέλαβε πολλά ἀπό τά σημεῖα στά ὁποῖα εἶχε ἀναφερθεῖ στήν ἐπιστολή του δυό μέρες πρίν καί τόνισε ὅτι «δέν πρέπει νά χαθεῖ ἡ εὐκαιρία γιά τήν ἐπιστροφή τῆς Ἑλλάδας στό ΝΑΤΟ».

Ὁ Ἀμερικανός στρατηγός φαίνεται ὅτι ξαφνιάστηκε ἀπό τή σκληρή στάση τοῦ Ἕλληνα στρατηγοῦ καί κυρίως ἀπό τήν ἀναφορά τοῦ στρατηγοῦ Ντάβου στίς [illegible] πού ὁδήγησαν στήν ὑπερβολή τοῦ σχεδίου τῆς Βερόνας». Οἱ προφορικές ἐπεξηγήσεις πού ἔδωσε ὁ Χαίηγκ δέν βελτίωσαν τό σχέδιο πού εἶχε ὑποβάλει στίς 29 Μαΐου. Ἀντίθετα, οἱ ἐπεξηγήσεις αὐτές ἐπιβεβαίωσαν τήν πρόθεση τῆς συμμαχίας νά προχωρήσει στήν ὁλική ἀναστροφή τῆς συμφωνίας Χαίηγκ — Ντάβου τόν Ἰούλιο 1978.

Ἡ ἀντιμετώπιση ἀπό τή Συμμαχία τοῦ προβλήματος τῆς ἐπανένταξης τῆς Ἑλλάδας στό ΝΑΤΟ κατά τρόπο πού θίγονταν ἐθνικά ἑλληνικά συμφέροντα πού δέν εἶχε ἀμφισβητήσει ὡς ἐκείνη τή στιγμή, ἀκόμα καί ἡ Τουρκία, δημιούργησε ἕνα νέο κλίμα ἀπό τό μέρος τῆς ἑλληνικῆς κυβέρνησης. Ἡ συνάντηση Χαίηγκ - Ντάβου στίς 29 Ἰουνίου ἀνησύχησε καί τή Συμμαχία ἀλλά καί τήν ἀμερικανική κυβέρνηση σέ σημεῖο πού Ἀμερικανοί ἀξιωματοῦχοι, γιά δεύτερη φορά μέσα στά τελευταῖα τέσσερα χρόνια, ἄρχισαν νά ζητοῦν ἐγγυήσεις πῶς ὅτι καί ἄν συνέβαινε μέ τήν ἐπανένταξη, οἱ διευκολύνσεις γιά τίς ἀμερικανικές δυνάμεις στήν Ἑλλάδα θά συνεχίζονταν. Οἱ ἐγγυήσεις αὐτές δόθηκαν ἀπό ἡγετικά στελέχη τῆς «Νέας Δημοκρατίας».

ΜΙΑ ΝΕΑ ΠΑΡΑΛΛΑΓΗ

Οἱ ἐμπειρογνώμονες τοῦ ΝΑΤΟ πού εἶχε ζητήσει ὁ στρατηγός Ντάβος ἔφθασαν στήν Ἑλλάδα στίς 10 Σεπτεμβρίου. Οἱ ἀπαντήσεις τους στά εἴκοσι ἑπτά ἑλληνικά ἐρωτήματα δέν ἄλλαξαν τά βασικά σημεῖα τῶν σχεδίων τοῦ Χαίηγκ. Στίς 8 Νοεμβρίου 1979 ὁ στρατηγός Ρότζερς ὑπέβαλε μιά ἀκόμα παραλλαγή τοῦ σχεδίου τῆς Βερόνας. Σύμφωνα μέ αὐτή, δέν θά ὑπῆρχαν καθόλου ὅρια πού θά καθόριζαν τίς ζῶνες εὐθύνης τῶν ἑλληνικῶν καί τουρκικῶν δυνάμεων τακτικῆς ἀεροπορίας (SIX ATAF ΚΑΙ SEVEN ATAF), καί τά δυό συμμαχικά στρατηγεῖα τακτικῆς ἀεροπορίας (τῆς Σμύρνης πού προϋπῆρχε, καί τῆς Λάρισας πού θά δημιουργοῦνταν) θά ὑπάγονταν στό συμμαχικό στρατηγεῖο στή ΝΕΑΠΟΛΗ. Ὁ συμμαχικός ἀρχηγός στή Νεάπολη θά ἀποφάσιζε ποιά ἀεροπορική δύναμη θά ἀναλάμβανε ἐπιχειρήσεις στόν ἐναέριο χῶρο στό Αἰγαίο. Στήν οὐσία δηλαδή, θά δημιουργοῦνταν γιά τόν ἐναέριο χῶρο μιά παρόμοια κατάσταση μέ αὐτή πού δημιούργησε στή ναυτική ἄμυνα τοῦ Αἰγαίου ἡ ἀντίληψη τῶν δυνάμεων ἐπιχειρήσεων. Ἡ παραλλαγή αὐτή δέν ἔγινε δεκτή ἀπό τήν ἑλληνική κυβέρνηση.

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

Τό πιό πρόσφατο σχέδιο γιά τήν ἐπανένταξη τῆς Ἑλλάδας στό στρατιωτικό σκέλος τοῦ ΝΑΤΟ ὑποβλήθηκε ἀπό τό στρατηγό Ρότζερς στήν ἑλληνική κυβέρνηση στίς 11 Φεβρουαρίου. Τό σχέδιο αὐτό εἶναι ἴσως τό πιό ἀποκαλυπτικά φιλοτουρκικό ἀπό ὅσα ἔχουν ἑτοιμαστεῖ ὡς σήμερα. Στήν εἰσαγωγή τοῦ σχεδίου ἡ διευθέτηση τῶν ἑλληνοτουρκικῶν διαφορῶν στά διμερή θέματα τίθεται σάν προϋπόθεση ἀπό τό ΝΑΤΟ γιά τήν ὁριστική ἐπανένταξη τῆς Ἑλλάδας στή συμμαχία. Στήν εἰσαγωγή τονίζεται ὅτι ὥσπου νά λυθοῦν τά διμερή θέματα μεταξύ Ἑλλάδας καί Τουρκίας, ἡ ἐπανένταξη τῆς Ἑλλάδας θά ἔχει προσωρινό μόνο χαρακτήρα. Ἐφ' ὅσον δέν ἔχουν ἐπιλυθεῖ οἱ διαφορές αὐτές ἡ ἐπάνοδος τῆς Ἑλλάδας δέν εἶναι δυνατή οὔτε καί ἐπιθυμητή» γράφει ἡ εἰσαγωγή τοῦ σχεδίου Ρότζερς.

Γιά πρώτη φορά ἀπό τό 1975, οἱ συζητήσεις μεταξύ τοῦ ΝΑΤΟ καί τῆς Ἑλλάδας παρουσιάζονται σάν μέρος τῶν πιό γενικῶν ἑλληνοτουρκικῶν διαφορῶν. Ἐπί πλέον, γιά πρώτη φορά τίθενται σέ πλήρη ἀμφισβήτηση ὅλα τά ὅρια διοίκησης καί ἐλέγχου στόν ἐναέριο χῶρο καί στήν ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας. «Γιά τώρα, τό θέμα τῶν ὁρίων τίθεται στήν ἄκρη» γράφει ὁ Ρότζερς στήν εἰσαγωγή.

ΤΙ ΠΡΟΒΛΕΠΟΥΝ

Τά ἐννέα ἄρθρα ἀπό τά ὁποῖα ἀποτελεῖται τό σχέδιο ἀλλάζουν ριζικά ὅσα συμφωνήθηκαν μεταξύ Χαίηγκ καί Ντάβου τόν Ἰούλιο τοῦ 1978.

● Στό πρῶτο ἄρθρο προτείνεται ἡ δημιουργία μιᾶς νέας ζώνης γιά τήν ἀνταλλαγή πληροφοριῶν γιά τήν ἀεράμυνα. Ἔχοντας σάν βάση μιά γραμμή πού ἀποτελεῖται ἀπό τεθλασμένες πού ἀκολουθοῦν κάθετα τήν γραμμή τοῦ FIR Ἀθηνῶν, ἡ ζώνη αὐτή ἀποτελεῖται ἀπό τόν ἐναέριο χῶρο πού ἐκτείνεται εἴκοσι μίλια ἀνατολικά πρός τήν Τουρκία καί σαράντα μίλια δυτικά πρός τήν ἠπειρωτική Ἑλλάδα. Ἡ γραμμή αὐτή ἐφαρμόζεται γιά πρώτη φορά καί σέ ὁρισμένα σημεῖα κόβει ἑλληνικά νησιά στά δύο. Σέ ὁρισμένα ἄλλα σημεῖα, ἡ γραμμή αὐτή ὑπερκαλύπτει τή γραμμή πού οἱ Τοῦρκοι εἶχαν χαράξει μέ τό Νόταμ 714.

● Τό δεύτερο ἄρθρο λέει ὅτι γιά τήν ἀνταλλαγή στρατιωτικῶν πληροφοριῶν γιά τόν ἐναέριο χῶρο θά χρησιμοποιοῦνται μόνο τά ραντάρ τοῦ νατοϊκοῦ συστήματος. Αὐτό ἀποτελεῖ, ἐδῶ καί ἀρκετά χρόνια, μιά ἀπό τίς βασικές ἐπιδιώξεις τῆς Τουρκίας. Παραγνωρίζοντας τή συμβολή τοῦ ἑλληνικοῦ ἐθνικοῦ συστήματος ραντάρ, οἱ προτάσεις Ρότζερς δυναμώνουν τούς τουρκικούς ἰσχυρισμούς ὅτι τό ἀνατολικό Αἰγαίο δέν καλύπτεται ἀπό ραντάρ καί ἰσχυροποιοῦν τίς τουρκικές ἐπιδιώξεις νά ἀνατεθεῖ ἡ κάλυψη τῆς περιοχῆς αὐτῆς σέ ραντάρ τοῦ νατοϊκοῦ συστήματος πού βρίσκονται σέ τουρκικό ἔδαφος.

● Τό τρίτο ἄρθρο ἀναφέρεται στήν ἀπόφαση τῆς στρατιωτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ΝΑΤΟ πού εἶναι γνωστή σάν MC6611. Ἡ ἀπόφαση αὐτή λέει ὅτι ὅσο ἀφορᾶ τόν ἐναέριο εὐρωπαϊκό χῶρο τοῦ ΝΑΤΟ, αὐτός θά συμπίπτει μέ τόν χωρικό χερσαῖο καί θαλάσσιο χῶρο τῶν μελῶν τῆς Συμμαχίας. Ἡ ἀναφορά τοῦ ἄρθρου στόν σεβασμό ἀπό τήν Ἑλλάδα τῆς MC 6611 γίνεται γιά νά ἐπαναληφθεῖ ἐπίσημα ἡ ὑποχώρηση πού ἔκανε ἡ Ἑλλάδα τόν Μάρτιο τοῦ 1979, ὅταν γιά τούς στρατιωτικούς σκοπούς τοῦ ΝΑΤΟ περιόρισε τόν ἐθνικό ἐναέριο χῶρο ἀπό δέκα σέ ἕξι μίλια.

★ Τό τέταρτο ἄρθρο ἀφορᾶ τήν ἀεράμυνα στό Αἰγαίο. Σύμφωνα μέ αὐτό, ἡ ἀεράμυνα θά γίνεται κατά τό ἑκάστοτε ἰσχῦον ἐπιχειρησιακό σχέδιο ἀεράμυνας τοῦ ΝΑΤΟ. Ὑπάρχουν τέσσερις τρόποι μέ τούς ὁποίους μποροῦν νά γίνονται οἱ ἐπιχειρήσεις στόν ἐναέριο χῶρο πού περιλαμβάνεται στή νέα ζώνη πού δημιουργεῖται ἀπό τό σχέδιο τοῦ στρατηγοῦ Ρότζερς:

— Οἱ ἑλληνικές ἀεροπορικές δυνάμεις νά συνεχίζουν ὑπό ἑλληνική διοίκηση ὅπου καί ἄν βρίσκονται στή ζώνη αὐτή,

— οἱ τουρκικές δυνάμεις νά συνεχίζουν ὑπό τουρκική διοίκηση,

— οἱ ἑλληνικές δυνάμεις νά τίθενται ὑπό τουρκική διοίκηση ὅταν βρίσκονται στό τμῆμα τῆς περιοχῆς πού θά ἐλέγχεται ἀπό τήν Τουρκία, καί τελικά

— οἱ τουρκικές δυνάμεις νά τίθενται ὑπό ἑλληνική διοίκηση στό μέρος τῆς ζώνης πού θά ἐλέγχεται ἀπό τήν Ἑλλάδα.

ΤΟ ΑΙΓΑΙΟ ΓΙΑ ΤΟ ΝΑΤΟ

Σύμφωνα μέ τό σχέδιο, ἐπειδή οἱ δυό τελευταῖες λύσεις «δέν εἶναι δυνατόν νά ἐφαρμοσθοῦν πρός τό παρόν», θά ἐφαρμόζονται οἱ δυό πρῶτες λύσεις. Ἔτσι, τά τουρκικά ἀεροπλάνα θά ἔχουν τή δυνατότητα νά μπαίνουν καί νά βγαίνουν στή διεθνή περιοχή τοῦ Αἰγαίου χωρίς κανένα ἑλληνικό ἔλεγχο. Ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖο δημιουργήθηκε ἡ ζώνη αὐτή κάνει ἀναπόφευκτη τήν πτήση τῶν τουρκικῶν ἀεροπλάνων πάνω ἀπό ἑλληνικό ἐθνικό ἐναέριο χῶρο χωρίς τήν ἀνάγκη νά ζητοῦν ἄδεια ἀπό τήν Ἑλλάδα.

★ Τό πέμπτο ἄρθρο ἀναφέρεται στήν ἀμοιβαία ἄρση ἀπό τήν Ἑλλάδα καί τήν Τουρκία τῶν Νόταμ 714 καί 1157.

★ Μέ τό ἕκτο, τό ἕβδομο καί ὄγδοο ἄρθρο καθορίζεται ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖο θά γίνεται ἡ ναυτική ἄμυνα στό Αἰγαίο. Τά ἄρθρα αὐτά υἱοθετοῦν γιά μιά ἀκόμα φορά τήν ἀντίληψη τοῦ TASK FORCE καί θέτουν σέ πλήρη νομική ἀμφισβήτηση τά ὅρια εὐθύνης τῆς συμμαχικῆς διοίκησης Ἀνατολικῆς Μεσογείου (COMEDEAST) πού ἔχει ἕδρα τήν Ἀθήνα μέ Ἕλληνα διοικητή. Σύμφωνα μέ τό σχέδιο, τό ναυτικό στρατηγεῖο στή Νάπολη θά ἀποφασίζει γιά τήν ἄμυνα τοῦ Αἰγαίου παίρνοντας ὑπ' ὄψη «κριτήρια ἐπιχειρησιακοῦ ἐνδιαφέροντος» τῆς Ἑλλάδας καί τῆς Τουρκίας.

Τά ἄρθρα αὐτά περιέχουν καί ἕνα ἐντελῶς νέο σημεῖο. Οἱ τουρκικές δυνάμεις πού σταθμεύουν στόν Εὔξεινο Πόντο, ἐπειδή δέν μποροῦν, «γιά τεχνικούς λόγους» πού δέν κατονομάζονται, νά κάνουν γυμνάσια ἐκεῖ, θά ἔχουν τή δυνατότητα νά κάνουν γυμνάσια σέ ὁλόκληρο τό Αἰγαίο μέ Τοῦρκο διοικητή.

● Τό ἔνατο καί τελευταῖο ἄρθρο τοῦ σχεδίου Ρότζερς λέει ὅτι τίποτε ἀπό αὐτά πού θά συμφωνηθοῦν δέν θά μπορεῖ νά περιορίσει τό δικαίωμα τοῦ ΝΑΤΟ νά χρησιμοποιεῖ χωρίς περιορισμούς τόν χερσαῖο, ναυτικό καί ἐναέριο χῶρο στήν περιοχή τοῦ Αἰγαίου. Ἐπίσης προστίθεται ὅτι οἱ ρυθμίσεις πού προτείνονται δέν θά περιορίζουν τά κυριαρχικά δικαιώματα τῶν χωρῶν - μελῶν τῆς συμμαχίας. Ἡ τελευταία αὐτή διευκρίνιση, ὅταν κανείς πάρει ὑπ' ὄψη του τό σύνολο τῶν προτάσεων, ἀποτελεῖ σχεδόν ἐμπαιγμό.

Οἱ προτάσεις Ρότζερς ἀπορρίφθηκαν ἀπό τήν ἑλληνική κυβέρνηση στό δεύτερο δεκαπενθήμερο τοῦ Φεβρουαρίου. Στό τέλος τῆς περασμένης ἑβδομάδας, ὁ στρατηγός Ρότζερς πῆγε στήν Οὐάσιγκτον γιά νά συζητήσει τήν κατάσταση στή νοτιοανατολική πτέρυγα τοῦ ΝΑΤΟ μέ τό ἀμερικανικό Πεντάγωνο καί τό Στέητ Ντηπάρτμεντ.

Σύμφωνα μέ ἄλλες πληροφορίες ἀπό τίς Βρυξέλλες, ὁ Ρότζερς εἰδοποίησε τήν ἑλληνική κυβέρνηση ὅτι δέν θά ἔχει τίποτε νεώτερο πρίν τίς δεκαπέντε Μαρτίου. Τήν περασμένη Τρίτη (11.3.80) ὁ Ρότζερς ἐπέστρεψε στό στρατηγεῖο τοῦ ΝΑΤΟ στίς Βρυξέλλες. Δέν ἔγινε ἀκόμα γνωστό κατά πόσο ἡ ἄρνηση τῆς ἑλληνικῆς κυβέρνησης νά ἐπανέλθει στό στρατιωτικό σκέλος τοῦ ΝΑΤΟ ἄν δέν βρεθεῖ μιά ἱκανοποιητική λύση ἔχει ἐπηρεάσει τό πιθανό νέο σχέδιο γιά τήν ἐπανένταξη. Τό πέπλο ἀπόλυτης μυστικότητας πού κάλυπτε τήν πορεία τῶν διαπραγματεύσεων ἀπό τό 1975 καί μετά συνεχίζει νά καλύπτει σήμερα αὐτά πού συμβαίνουν καί πού θά ἔχουν ἀποφασιστικές ἐπιπτώσεις γιά τήν μελλοντική ἱστορία τοῦ τόπου μας.

Πολιτικό θέμα ή αποκάλυψη του «σχεδίου» Ρότζερς-ΝΑΤΟ

ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΔΗΛΩΣΕΙΣ

Η αποκάλυψη από «Τό Βήμα τής Κυριακής» τού απορρήτου σχεδίου Ρότζερς, γιά τήν επανένταξη τής Ελλάδας στά στρατιωτικά σκέλος τού ΝΑΤΟ προκάλεσε έντονες δηλώσεις τού προέδρου τού ΠΑΣΟΚ κ. Α. Παπανδρέου πρός τόν οποίον απάντησε ο υπουργός Εξωτερικών κ. Γ. Ράλλης.

Ο κ. Α. Παπανδρέου

Στήν δήλωση του ο κ. Παπανδρέου αναφέρει τά εξής:

«Η αποκάλυψη στό «Βήμα τής Κυριακής» τών διαπραγματεύσεων μεταξύ Ελλάδας και ΝΑΤΟ γιά τήν επιστροφή τής χώρας μας στό στρατιωτικό του σκέλος δημιουργεί παράστιο πολιτικό θέμα γιά τόν πρωθυπουργό και τήν κυβέρνηση τής Νέας Δημοκρατίας.

Είναι σαφές ότι,

Πρώτο, μετά τήν εάριστική και άμετάβλητη αποχώρηση από τό στρατιωτικό ΝΑΤΟ τό 1974, ή ελληνική κυβέρνηση — και ΟΧΙ τό ΝΑΤΟ — επιδίωξε τήν επανένταξη.

Δεύτερο, παρ' όλους τούς ενδοιασμούς του πρωθυπουργού γιά αυτόν περιορισμό τής ελληνικής εθνικής κυριαρχίας» παύ συνεπάγονταν ο τύπος τής συμμετοχής μας στό στρατιωτικό ΝΑΤΟ πρίν από τό 1974, και παρά τό γεγονός ότι τό 40% τής Κύπρου συνεχίζει νά τελεί υπό τουρκική κατοχή, ή κυβέρνηση εγκατέλειψε τελικά τή Νορβηγική φόρμουλα και αποδέχτηκε τήν υπαγωγή τμήματος τών ελληνικών ενόπλων δυνάμεων στή διοίκηση τού ΝΑΤΟ και εέν καιρώ ειρήνης».

Τρίτο, κρίσιμο και εθνικά ανεπαράδεκτο, αποδέχτηκε τή μείωση τού εθνικού εναερίου χώρου από 10 σε 6 μίλια (συνάντηση Βερόνας). Πράσφερε δηλαδή στή συμμαχία και τήν Τουρκία ελληνικό εθνικό χώρο στό δωμά τής επανένταξης — ερήμην και τού λαού και τού κοινοβουλίου. Είναι άραγες αυτός ο τρόπος μέ τόν οποίο εή κυβέσνηση γνωρίζει νά προστατεύει τά εθνικά συμφέροντα;

Τέταρτο, συνεχίζει τά παζαρέματα γιά πέντε ολόκληρα χρόνια μέ αντικείμενο τήν έκταση τών παραχωρήσεων κυριαρχιών διεσιεωμάτων τού εθνους — στό δωμό τής επανένταξης στό στρατιωτικό ΝΑΤΟ.

Πέμπτο, ύφηλά ιστάμενο στέλεχος τής κυβέρνησης παρίσχε τήν εγγύηση στίς ΗΠΑ επώς ό,τι και άν συνέβαινε μέ τήν επανένταξη οί διευπολύνσεις γιά τίς αεροπλανικές δυνάμεις στήν Ελλάδα θά συνεχίζονταν. Αύτή ή εγγύηση έρχεται σέ κατάφωρη αντίθεση μέ παλαιότερες δηλώσεις τού πρωθυπουργού πώς οί αμερικανικές βάσεις στήν Ελλάδα συνδέονται άμεσα μέ τήν ελληνική συμμετοχή στό στρατιωτικό ΝΑΤΟ. Η κυβέρνηση και ιδιαίτερα ο πρωθυπουργός είναι εκτεθειμένοι απέναντι στό έθνος και τό λαό.

Ο πρωθυπουργός έναι δύο άμεσα και στοιχειώδη καθήκοντα:

Πρώτο, νά ενημερώσει πλήρως και ουσιαστικά τό κοινοβούλιο και τόν ελληνικό λαό. Και ιδιαίτερα νά παράσχει εξηγήσεις άν μεθοδεύονται λύσεις γιά αναδυνάμωση τού σημειακού καθεστώτος τού FIR στό Αιγαίο. Επίσης έάν κατά τήν πρόσφατη άσκηση τής τουρκικής αποσπορίας ή Τουρκία ενημέρωσε τήν ελληνική κυβέρνηση ή άσκηση ήδη δικαιώματα σέ εφαρμογή τών παραπάνω μεθοδεύσεων στά πλαίσια τών διαπραγματεύσεων μέ τό ΝΑΤΟ.

Δεύτερο, νά τερματίσει άμεσα τά εθνικά αναπράδεκτα παζαρέματα μέ τό ΝΑΤΟ και τήν Τουρκία — και νά δηλώσει πώς ή Ελλάδα αποσύρεται από τό ΝΑΤΟ «οριστικά και αμετάκλητα» αυτή τή φορά.

Ο κ. Γ. Ράλλης

Απαντώντας στόν κ. Α. Παπανδρέου ο υπουργός Εξωτερικών κ. Γ. Ράλλης, έκανε τήν εξής δήλωση:

«Μέ τίς δηλώσεις του γιά τίς διαπραγματεύσεις μέ τό ΝΑΤΟ ο πρόεδρος τού ΠΑΣΟΚ, πιστός στήν τακτική του, συνχέει δεδομένα και αναιρίβειες κατά τρόπο πού ο μή ενήμερος νά μήν καταλαβαίνει τί συμβαίνει και ενδεχομένως νά ανησυχεί. Λησμονεί τό βασικό δεδομένο ότι ενώ ή κυβέρνηση δεν απέκρυψε ότι επιθυμεί τήν επανασύνδεση μέ τήν Ατλαντική Συμμαχία γιά νά εξυπηρετηθούν καίρια συμφέροντα τής χώρας, δέν αποδέχθηκε καμιά από τίς προτεινόμενες λύσεις.

Και εξακολουθεί ακόμη ο Πρόεδρος τού ΠΑΣΟΚ νά ακολουθεί ακόμα και μιά πολιτικά αναπράδεκτη τακτική: Ενώ γνωρίζει πώς καιρίως έχουν ορισμένα σημεία, εκμεταλλεύεται τήν αδυναμία τής κυβερνήσεως νά τά εκκαλεσθεί δημοσία γιατί δέν θέλει νά δλόφει τίς εθνικές θέσεις.

Η κυβέρνηση αντέδειξε επί πεντέμισυ χρόνια ότι γνωρίζει νά προστατεύει πλήρως τά εθνικά συμφέροντα και ότι γι' αυτό ανέρριφε τίς προτάσεις τού στρατηγού Ρότζερς, χωρίς νά περιμένει τίς συμβουλές τού Προέδρου τού ΠΑΣΟΚ».

Δήλωση στά «Νέα»

Σέ αποκλειστική του δήλωση πρός τά γεβιανά «Νέα» ο κ. Παπανδρέου δήλωσε εξάλλου άμεσως μετά τήν δήλωση τού κ. Ράλλη τά εξής:

«Πράγματι, ή ελληνική κυβέρνηση ανέρριφε τό σχέδιο Ρότζερς. Είναι όμως, γεγονός αναμφισβήτητο, ότι μέσα από τίς διαδοχικές διαπραγματεύσεις, ή κυβέρνηση έχει δδηγηθεί σέ δέα εθνικά αναπράδεκτες υποχωρήσεις.

1. Έχει αποδεχθεί τή μείωση τού εθνικού εναέριου χώρου, από 10 σέ 6 μίλια.

2. Εγκατέλειφε τή λεγόμενη ενοβηγική φόρμουλα — τήν ειδική σχέση που επιδίωκε αρχικά — σύμφωνα μέ τήν οποία οί ελληνικές ένοπλες δυνάμεις θά ποσίμεναν σέ καιρό ειρήνης υπό εθνικό έλεγχο, γιά νά πάει στήν ελληνική πλέον μορφή ένταξης στή «Συμμαχία».

Έτσι, τό κρίσιμο ερώτημα, είναι πώς επιτρέπεται πλέον νά συνεχίζονται οί διαπραγματεύσεις αυτές πού έχουν σάν αντικείμενο τήν έκταση πλέον τών παραχωρήσεων εθνικού χώρου στό Αιγαίο.

Και οί ευθύνες τής κυβέρνησης και προσωπικά τού πρωθυπουργού κ. Καραμανλή, είναι τεράστιες, καθώς δημιουργούν ένα επικίνδυνο προηγούμενο σέ βάρος κυριαρχικών διεσιεωμάτων τής χώρας.

Θά πρέπει ακόμη νά τονισθεί ότι δύο φορές τουλάχιστον — και τελευταία [illegible]ός τού 1979 — ύφηλά ίσ[illegible]νο στέλεχος τής κυβέρνησης πρόσφερε εγγυήσεις στούς Αμερικανούς, ότι αντεξάρτητα από τήν τελική εκβαση τών διαπραγματεύσεων μέ τό ΝΑΤΟ, αυτοί θά διατηρούσαν τίς βάσεις τους στήν Ελλάδα.

Κι αυτό, τή στιγμή πού ή κυβέρνηση βεβαίωνε ότι τό καθεστώς τών αμερικανικών βάσεων στήν Ελλάδα, είναι συνδεδεμένο μέ τήν πορεία τών διαπραγματεύσεων γιά τήν επανένταξη στό ΝΑΤΟ.

Η κυβέρνηση έχει πλέον εθνικό καθήκον νά τερματίσει άμεσα τίς διαπραγματεύσεις μέ τό ΝΑΤΟ και νά προχωρήσει σέ ενημέρωση τής Εθνικής Αντιπροσωπείας και τού λαού.

Διαφορετικά, άν τίς συνεχίσει, θά ενεμισθεί ευθύνες, πού δέν θά ήθελα νά τίς προσδιορίσω αυτή τή στιγμή.

Οπωσδήποτε, πάντως, ή κατηγορία πού θά τήν βαρύνει, θά είναι τουλάχιστον μειοδοσία».

Ο κ. Ζίγδης

Ο αρχηγός τής ΕΔΗΚ κ. Ι. Ζίγδης έκανε τήν ακόλουθη δήλωση:

«Από τό κολοκαίρι τού 1978 μέ ερωτήσεις τών βουλευτών τής ΕΔΗΚ κ.κ. Ν. Βενιζέλου και Κ. Μπαντουβά, άλλά και μέ επανειλημμένες προφορικές δηλώσεις μου, εκαλέσαμεν τήν Κυβέρνηση νά αποσαφηνίσει άν κατά τίς διαπραγματεύσεις Χαίηγκ —Ντάβου γιά τήν επανένταξή μας στό ΝΑΤΟ δέχτηκε τή μείωση τού εθνικού εναέριου χώρου από 10 σέ 6 μίλια. Η Κυβέρνηση, όμως, επιμένει νά κρατεί κρυφά τά εκπόρρητα τών στρατιωτικών διευθετήσεων, δοκίμασε μέ πείσμα μέχρι σήμερα νά ενημερώσει τή Βουλή επί τού τεραστίου τούτου εθνικού θέματος.

Η δημοσίευση σέ αθηναϊκή εφημερίδα τής Κυριακής τών σχεδίων Χαίηγκ και Ρότζερς, αποδεικνύει ότι ή Κυβέρνηση στή διάρκεια τών διαπραγματεύσεων δέχτηκε πράγματι τόν περιορισμό τού εθνικού εναερίου χώρου.

Και ναί μέν ο κ. υπουργός Εξωτερικών μέ τίς κρατικές του δηλώσεις ισχυρίζεται ότι ή Ελλάς, δεν αποδέχτηκε καμιά άπ' τίς «πρότεινόμενες λύσεις» γιά τήν ένπόδιστη της στό ΝΑΤΟ, πλήν όμως είναι γνωστό ότι αντί φάντος, ο εναέριος χώρος, έχει ήδη μειωθεί στά 6 μίλια. Και ή Τουρκία κάνει χρήση αυτής τής αντί φάντος μειώσεως τών θέσεων ασφάλειας τής Ελλάδος.

Η εθνική κρισιμότητα τού θέματος, δημιουργεί τεράστιες ευθύνες γιά τήν Κυβέρνηση, αφού στήν ουσία πρόκειται περί περιορισμού τής εθνικής μας κυριαρχίας, πρός όφελος τής «συμμάχου Τουρκίας» κατά παράβαση τού άρθρου 27 τού Συντάγματος.

Φοβούμαι, όμως, ότι και άλλοτε η Αντιπολίτευση, μέ τό νά αντιδρά στούς αναπράδεκτους κυβερνητικούς χειρισμούς, μόνο μέ δηλώσεις ή ερωτήσεις, γίνεται ΣΥΝΕΡΓΟΣ τού συντελουμένου εθνικού εγκλήματος τής επιβουλής τής ακεραιότητος τής χώρας (άρθρο 138 Ποινικού Κώδικος).

Τά κόμματα τής δημοκρατικής παρατάξεως έχουν εθνικό καθήκον νά καταθέσουν άμέσως πρόταση δυσπιστίας στή Βουλή, πρίν είναι ακόμη αργά».

Τό Κ.Κ.Ε. εσωτ.

Από τό Γραφείο Τύπου τού ΚΚΕ (Εσωτ.) εκδόθηκε η ακόλουθη ανακοίνωση:

«Τό γεγονός ότι τό περιεχόμενο τού σχεδίου Ρότζερς γίνεται γνωστό από δημοσιεύματα τού Τύπου αποτελεί προσβολή γιά τή Βουλή και τό λαό. Και παράλληλα ή δήλωση τού κ. Ράλλη κάθε άλλο παρά καθησυχάζει τήν κοινή γνώμη.

Από τή μιά γιατί δέν διαφεύδεται η παραχώρηση πού έγινε στό θέμα τού επιχειρησιακού έλέγχου μέ μείωση τού εθνικού εναερίου χώρου από δέκα σέ έξι μίλια, και από τήν άλλη γιατί ή κυβέρνηση επιμένει νά διαπραγματεύεται μέ τήν Ουάσιγκτον πάνω [illegible]ματα στά οποία είναι διδουλη η θέση τών ΗΠΑ ότι από αλληλικής πλευράς θά πρέπει νά γίνουν υποχωρήσεις προκειμένου νά εμπίδει προσέγγιση πρός τίς τουρκικές διεκδικήσεις.

Τό ΚΚΕ εσωτερικού καλεί γιά άλλη μι[illegible]ρά τήν κυβέρνηση νά καταθέσει στή Βουλή τό περιεχόμενο ολόκληρου τού φακέλου μέ τή φόρμουλα Χαίηγκ — Ντάβου και τών διαφόρων κατά καιρούς προτάσεων Ρότζερς. Γιά νά ενημερωθεί η εθνική αντιπροσωπεία και ο λαός. Επίσης η κυβέρνηση οφείλει νά δηλώσει σαφώς άν θεωρεί διαπραγματεύσιμα ορισμένα σημεία τών αμερικανικών σχεδίων, πού σχετίζονται μέ τουρκικές ή και αμερικανοκυπριακές απαιτήσεις σέ βάρος εθνικών κυριαρχικών διεκδικήσεων και νά πεί ποιά είναι αυτά.

Σέ κάθε περίπτωση το ΚΚΕ εν. θεωρεί επιβεβλημένο νά σταματήσει κάθε συζήτηση γιά επανένταξη στό στρατιωτικό ΝΑΤΟ ή γιά νέες άπ' ευθείας ειδικές στρατιωτικές σχέσεις μέ τήν Ουάσιγκτον».